

Dobivanje premoga. Največ premoga se v Evropi dobiva v Veliki Britaniji in sicer se ga je l. 1895. dobilo 189,661.000 ton, v Nemčiji 79.169 000, v Franciji 27,583.000 in v Belgiji skoro ravno toliko kakor v Franciji. V zjedinenih državah ameriškanih se ga je v l. 1893 do 1895 dobilo povprečno 162,000.000 ton. Precej bogate na premogu so tudi angleške naselbine. V vzhodni Indiji se je l. 1895 dobilo 3,538.000 ton.

Kmetijstvo.

Pospeševanje vinoreje na Kranjskem.

Deželni odbor je deželnemu zboru predložil v minulem zasedanju naslednje obširno poročilo o pospeševanju vinoreje na Kranjskem:

I. Razširjanje trtne uši na Kranjskem.

C. kr. deželna vlada izročila je z dopisom z dne 30. decembra 1896, št. 20103, deželnemu odboru poročilo tehničnega voditelja del za uničenje trtne uši, Bohuslava Skaliskega, iz katerega poročila je posneti, da se je trtna uš tudi 1895. leta razširjevala in 233 87 ha na novo okužila, tako, da je od v katastru kot vinogradi vpisanih 10836 ha uže 7888·43 ha okuženih in večinoma uničenih, in sicer v političnem okraji

a) krškem	od 4474 ha	3117·65 ha	= 74·69 %
b) novomeškem	" 2972 "	1570·63 "	= 52·08 %
c) črnomaljskem	" 2189 "	2105·32 "	= 96·1 %
d) postojnskem	" 1201 "	870·96 "	= 72·05 %

Od skupnega vinogradarskega površja bilo je koncem leta le še 2947·57 ha neokuženih. Dočim vinogradi v novomeškem okraji še vedno, čeravno malo donašajo, so isti v črnomaljskem okraji večinoma popolnoma uničeni. Uzrok temu opustošenju je pač to, da je podnebje v črnomaljskem okraji gorkeje in suheje, da so se vinogradi slabeje obdelovali in da je vinogradno ozemlje bolj skupno.

Razun trtne uši prikazovale so se pa tudi razne druge bolezni, med temi strupena rosa, črni palež, grojzдна plesnoba in drugi trtni kvarljivci.

II. Nasaditve z ameriškimi trtami in uzorni vinogradi.

A. Državne trtnice.

1. Slap v političnem okraji postojnskem. Ta trtnica se je ustanovila leta 1890., obsega sedaj 58 a 49 m² ter je zasajena s ključi trte *Rupestris monticola* in *Rupestris metallica*, *Solonis*, *Riparia souvage* in *Riparia portalis*; vsega skupaj je 8852 trt, ki so za pridelovanje ključev. Razun tega je v trtnici še 1788 požlahtnenih, uže rodečih trt. Neposredno rodeče trte so se iztrebile ter se nadomestile s trto *Solonis* in *Monticola*. Zaradi suše pridelalo se je le 68000 ključev, dočim se je računalo najmanj na 88000. Ker pa se v tej trtnici ne pridela zadostno število ključev in bilf (korenjakov), pritrdilo je visoko c. kr. poljedeljsko ministerstvo po nasvetu tehniškega voditelja, da se v svrhu pridobitve vino-

grada za pridelovanje ključev vzame v najem blizu 7000 m² obsežna njiva.

2. Kostanjevica. Ta trtnica je prva in največja na Kranjskem; površje, obsegajoče 2 ha 40 a, zasajeno je s 14700 korenjaki, jeden del pa se rabi kot trtnica. Tudi v tej trtnici sta strupena rosa in črni palež trtam močno škodovala.

3. Drašiče pri Metliki. Ta trtnica ima 1 ha 28 a 46 m² površine s 3841 trtami različnih vrst. V vzglednem vinogradu zasadilo se je spomladi 675 požlahtnenih trt, katere je podaril deželni odbor. Za nasaditev, ki se bo nadaljevala prihodnjo spomlad, preskrbel je deželni odbor zopet 800 požlahtnenih bilf.

4. Črnomelj. Ta trtnica obstoji iz vinograda za pridelovanje ključev, ki se je napravil 1893. l. s površjem 61 a 68 m² s 4258 trtami, ter iz lanskega leta novo nasajenega vzglednega vinograda, ki se bode razširil.

B. Od države podpirane trtnice.

1. Drča pri Št. Jerneji. Trte se sicer po izjavi c. kr. vinarskega nadzornika nahajajo v dobrem stanji, toda ker so neposredno rodeče vrste zgubile svoj pomen, se bo vsled dotičnega nasveta tehniškega voditelja razveljavila pogodba z državo.

2. Škocijan. Ta nasaditev kmetijske podružnice se nahaja v prav dobrem stanji ter se bode razširila.

3. Št. Jernej. Ondotna kmetijska podružnica je s podporo visokega c. kr. poljedelskega ministerstva in deželnega odbora večje površje svoje trtnice zasadila z bilfami. Trtnica šteje uže nad 3700 korenjakov ter se bode morala razširiti.

Kar se tiče prometa z ameriškimi trtami z državnih in od države podpiranih trtnic, znašala je skupna zaloga spomladi 1895. l. z 278000 trtami vred, ki jih je poslalo visoko c. kr. poljedeljsko ministerstvo, vsega skupaj 809694 trt; med temi je bilo 557968 ključev in 251726 bilf. Od te skupne zaloge prodalo se je 242350 ključev in 183·195 bilf (62·4 %), nekaj (37·6 %) pa se jih je brezplačno oddalo. V trtnice vložilo se je 317289 trt, da se ukoreničijo, porabne oddajale so se spomladi 1896. l.; dalje se je 3540 trt zasadilo v trtnico in 13720 požlahtnilo, ostalih 24000 pa se je izpeljalo iz dežele ali pa so se kot neporabne izločile.

V obeh letih, 1894. in 1895., porabilo se je v domači deželi 1293707 trt, vinogradnikom se jih oddalo 877500, izmed teh je 797650 *Riparije*, skoraj 90 %. Nasproti pa se je od neposredno rodečih oddalo le 0·99 %, kar je dokaz, kako malo ceni prebivalstvo to vrsto trt. V bodoče se bode ta tudi *Solonis* in *Rupestris monticola* bolj vdomačile.

Stroški pridelovanja ključev in bilf v letih 1893., 1894. in 1895. znašajo 11670 gld. 70 kr., pri tem pa so se v poštrev jemali le vinogradi za pridelovanje ključev in pa trtnice, če so uže kaj rodile.

C. Zasebne trtnice.

1. Trtnica kmetijske podružnice v Krškem. Kmetijske podružnice pripomorejo državi in deželi pospe-

ševati trtorejo in vinarstvo. Pred vsem velja to o podružnici v Krškem. Ista prireja predavanja in tečaje o cepljenji, kjer dobivajo udeležitelji premije in trte. L. 1895. na pr. razdelila je podružnica 135 vinogradnikom 75230 trt in 2313 gld. 20 kr. premij, s čimer se je 11.5 ha vinogradov obnovilo. Sploh krški okraj najbolj marljivo zasaja nove vinograde. V onih občinah tega okraja, ki so bile najpred okužene, ima že skoraj vsak vinogradnik svoj vinograd za pridelovanje ključev in svojo trtnico, tako da nekateri posestniki morejo oddajati po 20000 in tudi več ključev in bilf.

2. O trtnicah kmetijskih podružnic v Novem mestu in v Čatežu pri Veliki Loki, kakor tudi o trtnicah zasebnikov na grajščinah Raka in Impole, v Slinovcu pri Kostanjevici ter o drugih pridelavateljih pa deželni odbor nima natančnejših podatkov na razpolago.

(Konec sledi.)

Poučni in zabavni del.

Kreta.

Vsa pozornost se sedaj obrača na boje na Kreti, ker je od tamošnjih razmer deloma odvisen evropski mir. Kreta je znana že davno v zgodovini. Najstarši grški zgodovinarji pripovedujejo, da je imela sto mest in je ondu vladal modri kralj Minos. Pozneje je Kreta večkrat menjala svoje gospodarje. Nekaj časa so na tem otoku hudo gospodarili morski roparji, katere so Rimljani zmagali 67. l. pr. Kr. roj. in si prisvojili ta otok. Po razdelitvi rimske države, je Kreta pripadala grškim cesarjem, katerim so jo odtrgali leta 823. Arabi. Niketoros Fokas si je zopet prisvojil Kreto in ostala je potem pri grškem cesarstvu, dokler križarji l. 1204. niso prisvojili Carigrada. Potem je prišla Kreta v roke Genučanom, pozneje pa Benečanom. Pod beneško vlado se je bila posebno povzdignila trgovina na Kreti. Leta 1645. so na otok prišli Turki. Popolnoma so si pa otok prisvojili še le 1668. leta. Posebno hud boj je bil za glavno mesto Kandijo. Trajal je tri leta. V teh bojih je bilo pobitih kacic 150.000 ljudij. Pod turško vlado je Kreta začela močno propadati. Krečani so večkrat poskušali z orožjem v roki osvoboditi se, a se jim ni posrečilo. L. 1824. je ustajo zatrl Ibrahim paša. Turčija jo je potem dala Mehemed Aliju za vojno odškodnino. Dolgo pa ni ostala pri Egiptu, 1841. leta se je morala vrniti Turčiji. Od 1865. do 1869. leta je bila ustaja na Kreti. Turkom je dala mnogo opraviti. Velevlasti so že tedaj Turčiji svetovale, naj odstopi otok Grški. Naposled je Omer paša ukrotil ustaše. Turčija je jim odpustila zaostale davke. Obljubila je pa tudi še druga zboljšanja, katere obljube pa ni držala. L. 1878. je na Kreti zopet bil ustanek, katerega je zatrl Muktar paša. Turčija je sedaj Krečanom dovolila neko samoupravo. Kreta je dobila vsaj narodni zastop, Grk Fotiades paša se je imenoval za generalnega guvernerja in v denarnih zadevah je Kreta bila samostojna.

Turčija se je kmalu jela kesati, da je Krečanom toliko dovolila. Preklicala dovoljenih preosnov ni nikdar. Samo od 1889. leta ni več sklicala narodnega sobranja in davke s Krete so jeli turški uradniki odpošiljati v Carigrad, za deželo se pa ničesa ni storilo. To je dalo povod novim ustajam. Lani je Turčija Krečanom obljubila zopet neko precej obširno samoupravo. Razen tega, da se je kristijan Berovič paša imenoval za generalnega guvernerja, se ni nič zgodilo. Neka komisija se je posvetovala o preosnovah, ki se naj upeljejo, a storilo se pa ni dosti. Začela se je bila že snovati neka žandarmerija iz tujcev, da bode skrbela za varnost v deželi. To pa turškemu sultanu ni ugajalo. Da bi ne bilo treba izvesti obljubljenih izboljšanj, so iz Carigrada našuntali krečanske mohamedance, naj se spuntajo. Turki so mislili, da velevlasti ne bodo priganjale na izvršitev preosnov na Kreti, če bodo videle, da je to povod pobojem. Toda sedaj so se malo zaračunale. Grška je poslala vojake in vojne ladije na Kreto in s tem krečansko vprašanje še le prav spravila na dnevni red. Kako se stvar reši, se sedaj še ne ve, a toliko je gotovo, da Kreta ne pride več neposredno pod turško vlado. V Carigradu jih seveda močno jezi, da so se stvari tako zasukale, a boja Grški se pa ne upajo napovedati, ker se boje, da začno proti njej vojno vse balkanske države in se spuntajo kristijani v raznih pokrajih.

Kreta je podolgast otok v obsegu 8618 km², torej je nekoliko manjši kakor kranjska dežela. Obrežje je največ jako strmo, samo severno obrežje ima nekaj zalivov jako pripravnih za pristanišča. Po sredi je otok jako gorat. Nekateri gore so nad 2000 metrov visoke in samo v toplem poletju brez snega. Mej gorovjem so jako rodovitne doline. Otok ima dosti zdrave pitne vode in reke so pa le majhne. Podnebje je jako prijetno. Samo kadar po leti iz Afrike vleče južni veter, kaže na Kreti toplomer do 40° gorkote. Po zimi gre samo dež, kadar pade gorkota na 7°, pade sneg po gorah. Po letu na Kreti nikdar ne dežuje, a je navadno dosti rose. Zemlja je rodovitna. Posebno je Kreta že v starem veku slovela zaradi svojega vina, olja in medu. Tudi sedaj so to glavni pridelki, ki se s Krete izvažajo. Uspeva pa tudi raznovrstno južno sadje, pomaranče, limone, rožici itd. Krečansko vino je jako močno. Seveda pri sedanjih zmedenih razmerah je dežela slabo obdelana in se mora žito kupovati. Vinogradi so ob ustajah skoro vsi posekani ali požgani.

Prebivalcev ima Kreta 294.000. Mej temi je 205.000 pravoslavni, 88.000 Mohamedancev, in nekaj katolikov, Armencev in židov. Po rodu so pa skoro vsi Grki, pravih Turkov je silno malo. Tudi vsi grški govore.

Na Kreti je 1 pravoslaven nadškof, 15 škofov, 156 mošej, 56 pravoslavni samostanov, 7 bolnic, 8 tiskarn in 484 šol, mej temi 4 grške gimnazije. Časopisov izhaja na Kreti deset.

1897. ob 10. dop.; slavna trgovska in obrtniška zbornica se prosi, da deželni odbor čim prej naznani ime tamošnjega gospoda odposlanca.

To vabilo se je zajedno odposlalo deželnim odborom na Moravskem, Dolnjem Avstrijskem, Koroškem, Kranjskem, v Idriji, mestnemu svetu v Trstu, Trgovskim in obrtniškim zbornicam v Pragi, Brnu, Olomucu, Libercu, Hebu, Plznu, Budejevicah, na Dunaju, v Lincu, Ljubnem, v Gorici, Ljubljani, Rovinju, Celovcu, občinskemu svetu v Celovcu in državnemu in deželni odboru dr. Viktor Russu. Končno se usoja deželni odbor naznanjati, da je visoki deželni zbor češkega kraljestva v svoji seji dne 4. marcija 1897 stavil naslednji sklep, katerega se usoja deželni odbor predlagati kot podlago posvetovanju sklicanega shoda odposlancev.

C. kr. vlada se pozivlja, da se pri svojih ukrepih za izvršitev druge železniške zveze s Trstom ozira na to, da bo ta pot bistveno skrajšala pot s Češkega v Trst, in da dene one projekte za sedaj na stran, ki bi bili brez pomena za izvoz s Češkega čez Trst, ali pa bi mu bile prospešne le po novih péage-pogodbah s privatnimi železnicami.

C. kr. vlada se torej pozivlja, da pred vsem zagotovi zvezo Celovca čez Karavanke z eno točko državno-železniške proge Trbiž-Ljubljana in odtam daljnjo neposredno zvezo. Deželnemu odboru se naroča, da postopa po teh načelih.

Dne 15. marcija 1897 je deželni odbor češkega kraljestva telegrafično naznanil, da se je shod odposlancev predložil na 22. marcij ob 10. dopoldne. Predno se je volil odposlanec, je poročevalec razložil, katero stališče je zbornica tekom 30 let zavzemala in zastopala v tem za Trst, Kranjsko in severne avstrijske dežele vevvažnem železniškem vprašanju. Razprave tega predmeta so se udeležili gospodje zbornični svetniki: Karol Luckmann, Andrej Gassner, Ivan Baumgartner in poročevalec. Slednji je prebral tudi vlogo predstojništva trške občine Tržič, v kateri se izreka želja, da bi bilo v prid stvari, ko bi zbornica ali deželni odbor, na katerega se je tudi obrnilo v karavanskem železniškem vprašanju zelo verziranega ravnatelja ilirske rudarske družbe za živo srebro Simona Riegerja poslala kot odposlanca.

Na predlog zborn. svet. Karola Luckmanna se sklene, za odposlanca izvoliti zbor. svetnika Andreja Gassnerja, tovarnarja v Tržiču, ki se je za zaupanje zahvalil s pripomnjo, da bo v zmislu današnjih izvajanj zbornično stališče po svojih močeh zastopal pri shodu v Pragi. Gospod Simon Rieger bo fungiral kot tehniški svetovalec.

Obrtniške raznoterosti.

Izvoz in uvoz Ruske. Prvih deset mesecev l. 1896. se je iz Ruske izvozilo za 559,169 000 rubljev, uvozilo pa za 452,353.000 rubljev raznega blaga.

Tobak v Nemčiji. S tobakom je bilo l. 1895 v Nemčiji zasajeno 21 154 hektarov, l. 1894 le 17 575 in l. 1892 le 14 730 hektarov. Pridelalo se je 1895. l. 48 546 ton suhega tobačnega listja.

Industrija v Srbiji. V Srbiji je 8 pivovarn, v katere je investovan kapital 2 200 000 frankov, dalje je 11 parnih mlinov, vrednih 5 milijonov frankov in 18 raznih drugih znatnih industrijskih podjetij, ki so vredna $4\frac{1}{2}$ milijona frankov. Ves v tovarne založen denar znaša $11\frac{3}{4}$ milijonov frankov. K temu so dali vnani kapitalisti blizo 8 milijonov in ti imajo tudi najboljše tovarne. Rudokopov je v Srbiji 8, od teh jih je pet v rokah tujih podjetnikov in le 3 so last srbskih kapitalistov. Železnice in tramvaje grade le tuji kapitalisti.

Kmetijstvo.

Pospeševanje vinoreje na Kranjskem.

(Konec.)

III. Poročilo o delovanju deželnega učitelja za vinarstvo in kletarstvo.

Deželni potovalni učitelj Franc Gombač, ki vodi tudi delo v deželni pepiniji pri prisilni delalnici, predaval je 1896. leta vsega skupaj 49krat po vseh vinogradnih krajih kranjskega, ter se je teh predavanj udeležilo 2700 vinogradnikov. — (Št. 515, 594, 797, 2560, 2626, 7558, 7723, 11713, 12724, 13178, 13278 l. 1896). Predavanje je obsegalo v prvi vrsti vinorejo in kletarstvo, novo nasaditev vinogradov in trtnic, napravlanje in uporabo umetnega gnoja, dalje je razlagal določbe zakona o brezobrestnih posojilih, o desetletni oprostitvi zemljiškega davka za nove nasade, o odpisu davka za po trtni uši uničene vinograde itd. V svojih predavanjih je govoril tudi o sadjereji, živinoreji, o zadrugah in kmetijstvu sploh. Vsako predavanje z demonstracijami trajalo je $1\frac{1}{2}$ —3 ure, tečaji za požlahtnevanje trt pa ves dan. Vsak udeležitelj takih tečajev moral je 30—50 ključev seboj prnesti, da so se vinogradniki pod nadzorstvom in navodilom potovalnega učitelja mogli vaditi v prirezovanju in povezovanju cepičev in korenjakov, kakor tudi v zasajevanju takih cepljenk v trtnico ali pa zasaditvi naravnost v vinograd, dalje v rigolanji in obdelovanju vinogradov, v gnojitvi s hlevnim in umetnim gnojem, v obrezovanju in škropljenju trt, v žvepljanju grojzdja proti grojzdni plesnobi itd. Taki tečaji so se prav dobro obnesli, ker je bilo mogoče opozoriti vinogradnike na različne napake in pomanjkljivosti ter jim odgovarjati na dotična vprašanja.

Tečaji o suhem cepljenju vršili so se meseca februarja in sicer v črnomaljskem, metliškem in novomeškem okraju (št. 2560, 2626 l. 1896), o zelenem cepljenju pa v krškem okraju, kjer je tečaj trajal štiri dni. (Št. 7558, 7723 l. 1896.) Razun tega je potovalni učitelj v svrhu

podučevanja večkrat popotoval v vse vinogradne kraje Notranjskega in Dolenjskega, pri čemer je posebno gledal na to, da se ustanove kmetijske podružnice, trtnice in vzgledni vinogradi, ali pa da se isti razširijo. (Št. 1201, 7559, 7692, 7723, 8590, 8637, 9716, 11713, 12724 leta 1896)

VI. Deželna pepinijera v Ljubljani.

Na prošnjo deželnega odbora poslalo je c. kr. poljedelsko ministerstvo brezplačno 170.000 ameriških ključev in bilf (št. 7323 l. 1895, 2227 l. 1896); od teh je deželni odbor večje število razdelil med posamezne vinogradnike in trtnice.

Leta 1896. cepilo se je v pepinijeri 126000 trt, in sicer 8000 na bilfe in 46000 na ključe. Zaradi pomanjkanja bilf cepilo se je na ključe; cepilo pa se je na Riparijo portalis, Riparijo souvage in Solonis, za cepiče pa se je uporabljalo 13 raznih vrst. S cepljenjem pričelo se je meseca aprila ter so delo izvrševali večinoma mladoletni prisiljenci, vlaganje v trtnico pa odrasli prisiljenci. Razun 126000 cepljenih trt vložilo se je še 125600 ključev in slabih bilf in pa 10000 potaknencev, ki se bodo cepili prihodnje leto. (Št. 7559 l. 1896)

V svrhu praktičnega izvežbanja v cepljenji trt podpiral je deželni odbor štiri mladenče iz črnomaljskega in krškega okraja; izmed teh so trije delali v pepinijeri od 1. aprila do 31. novembra. Stroški za delo, katero se je 1896. leta izvršilo v pepinijeri, potem za najemščino, za naročene trte, mezde itd., znašali so 3462 gld. 16 kr., izkupilo za pridelane, požlahtnene trte znašalo bo približno 1379 gld. (Št. 12881 l. 1896.)

V svrhu pridelovanja večjega števila ameriških bilf vzel se je v najem v bližini pepinijere na v to svrhu popolnem pripravnih Codellijevih zemljiščih vinograd za pridelovanje ključev v obsegu 1.43 ha. Vse zemljišče prekopalo se je spomladi ter zasadilo z bilfami Riparije portalis in Rupestris montikola. Bilfe trte Rupestris montikola pridelale so se v deželni pepinijeri, Riparija portalis pa se je naročila pri J. Malusu na Bizeljskem in pri R. Wibmerju v Ptuj. Korenjaki so prav dobro poganjali ter se je pridelalo že več sto ključev; tekočega leta sme se računati na več tisoč močnih ključev. Da bode trsje hitreje dozorelo, gnojilo se bo s salpetrom.

Od 126.000 v deželni pepinijeri izvršenih požlahtnitev prišlo se jih je 70.000, to je približno 55 %, vendar pa je vsega skupaj le 30300 popolnoma dobrih požlahtnitev odločenih za oddajo; izmed teh se jih je oddalo 7920 po normalni ceni 8 gld, za vsakih sto, 18.625 proti znižani ceni 4 gld. za sto, 3660 pa brezplačno. Oglasilo pa se je pri deželnem odboru 547 vinogradnikov za 166160 cepljenih trt, in sicer za 32550 kosov po 8 kr., za 118710 kosov po 4 kr. in za 14900 kosov brezplačno. Razdelitev izvršila se je po razmeri množine, katero so zahtevali posamezni prosilci. (Štev. 8685 l. 1896.)

Koncem poročila bodi še omenjeno, da je deželni odbor po nasvetu potovalnega učitelja naročil 50 mehov

in 600 kg žvepla ter iste brezplačno prepustil posameznim kmetijskim podružnicam in občinam v svrhu zatiranja grojzdne plesnobe. (Št. 3957 l. 1896) Potovalni učitelj pa je v svojih predavanjih podučeval vinorejce, kako naj rabijo te mehove. Dalje je potovalni učitelj spisal tudi 60 strani obsežno knjižico z 28 podobami pod naslovom: „Najhitrejša in najcenejša obnovitev uničenih vinogradov“, katero je založila c. kr. kmetijska družba dogovorno z deželnim odborom. Od te knjižice prodalo se je 1000 natisov, drugih 1000 natisov pa se je brezplačno razdelilo kmetijskim podružnicam in županstvu.

Z zadoščenjem se sme poudarjati, da se novi nasadi v deželi od leta do leta množe. V prvi vrsti pospešujejo take nasade brezobrestna posojila in pa cenena in brezplačna oddaja trt. Mnogo vinogradnikov pridelalo je v obnovljenih vinogradih vino že pretečeno leto, taki uspehi pa spodbujajo na delo tudi tiste vinorejce, ki ameriški trti niso nič zaupali.

V. Podpore za uzorne vinograde in revnim vinogradnikom.

Iz kredita, dovoljenega za podpore uzornim vinogradom, dovolil je deželni odbor kmetijskim podružnicam in občinam 685 gld., in sicer: Novo mesto 200 gld., Čatež 100 gld., Košana 100 gld., Vipava 50 gld., Radče 75 gld., Erzelj 100 gld., Metlika 60 gld.

Revnim vinogradnikom dovoljevale so se podpore v zneskih od 8 do 20 gld. v skupnem znesku 815 gld., ter je c. kr. deželna vlada, kakor prejšnja leta, polovico prevzela na državni zaklad. (Št. 540, 12082 l. 1896.)

VI. Brezobrestna posojila vinogradnikom.

Revnim vinogradnikom, kateri so vsled trtne uši prišli v stiske, naukazala je c. kr. deželna vlada dogovorno z deželnim odborom pri dotičnih c. kr. davčnih uradih 22762 gld. brezobrestnih posojil iz deželnega zaklada, in sicer iz kredita, kar ga je ostalo še iz 1895. l. znesek 2762 gld., ter ves za 1896. leto dovoljeni kredit v znesku 20.000 gld. Od te svete odpade na 26 posestnikov v postojinskem okraji 2435 gld., na 72 posestnikov v okraji črnomaljskem 5425 gld., na 184 posestnikov v okraji krškem 14.682 gld. in na 4 posestnike v novomeškem okraji 220 gld.

Pomen čistosti zraka.

Zrak obstoji iz kislika, dušika, argona, ogljikove kisline in sledov amonjaka. Argon je plin, ki kemično nikakor ne upliva in se zatorej zanj do novejšega časa ni vedelo, zmešaval se je z dušikom. Kislik je človeku potreben za dihanje. On spreminja že obrabljeno kri, ki se vrača črnkasti zopet k srcu in v pluća, zopet v svežo in rudečo. Brez kislika bi torej ne mogli živeti. Ljudje, ki živijo v prostorih, v katerih ni dovolj kislika so na